

Moderná platforma pre elektronické knihy – ebrary

Spoločnosť **ebrary** začala ako jedna z prvých agregovať elektronické knihy od významných svetových vydavateľstiev už v roku 1999. Postupne rástla a drží sa medzi poprednými poskytovateľmi kvalitného obsahu integrovaného v modernom online pracovnom prostredí. Svedčia o tom viaceré ocenenia aj to, že sa v roku 2011 stala súčasťou rodiny spoločností **ProQuest**.

V súčasnosti ponúka **ebrary** bezkonkurenčnú šírku odbornej neperiodickej literatúry, ktorá vychádza vo viac ako päťsto renomovaných svetových vydavateľstvách. Výber spolupracujúcich vydavateľstiev, titulov z ich ponuky a kombinácie do rôznych kolekcii umožňuje **ebrary** poskytovať služby v dobrom pomere „cena – výkon“.

V júli 2012 bolo na serveroch **ebrary** dostupných viac ako 500 000 dokumentov s mesačným prírastkom takmer 10 000 titulov. Prístup k tomuto obsahu i technológiám dokáže **ebrary** poskytnúť viacerými spôsobmi – pre každý typ inštitúcie sa dá nájsť vhodný model.

Formy akvizície e-kníh z ponuky ebrary

- Štúdie ukazujú, že používateľsky atraktívne kolekcie e-kníh musia obsahovať nepomerne viac titulov ako kolekcie časopisecké. Služba **ebrary** umožňuje vzájomne kombinovať rôzne spôsoby akvizície e-kníh a ponúknuť tak používateľom optimálny mix titulov aj pri obmedzenom rozpočte:
- **Predplatné:** Najefektívnejší spôsob, ako sprístupniť používateľom tisíce až desaťtisíce e-kníh v ucelených tematických kolekciiach. Najväčšia z nich je univerzálne použiteľná *ebrary Academic Complete* sprístupňujúca viac ako 77 000 titulov pre neobmedzené multipoužívateľské využívanie.
- **Nákup na základe využívania:** O nákupe publikácií rozhodujú na základe predvýberu v knižnici samotní používatelia (Patron Driven Acquisition – PDA). Vyberať je možné z viac ako 270 000 titulov. Predvybrané tituly sú dostupné všetkým používateľom a po prekročení určených hraníc využívania sa publikácia automaticky stane súčasťou trvalo dostupnej kolekcie danej inštitúcie. Inštitúcia/knižnica má k dispozícii široké spektrum možností, ako využívanie a nákup prispôbiť, prípadne obmedziť vrátane kombinácie s možnosťou krátkodobých výpožičiek.
- **Trvalý nákup do archívu:** Samotná inštitúcia rozhoduje o výbere a nákupe publikácií do svojej vlastnej kolekcie. Po nákupe ostávajú e-dokumenty pre inštitúciu trvalo dostupné, a to buď ako jednopoužívateľské verzie alebo ako multipoužívateľské kópie. K dispozícii je viac ako 320 000 titulov.
- **Krátkodobé výpožičky:** S využitím technológie *Adobe Digital Editions (ADE)* si môžu používatelia „požičiavať“ kompletne publikácie na obmedzenú dobu. Inštitúcia môže dať používateľom k dispozícii rozsiahle kolekcie e-dokumentov, pričom sa platí len za jednotlivé „virtuálne výpožičky“. Počet takto prístupných dokumentov dosahuje číslo 200 tisíc. Nie je požadovaná inštalácia vlastného *Adobe Content Serveru* – všetko zabezpečuje **ebrary** na vlastných serveroch.

Vyhľadávanie a ďalšia práca s e-knihami

Obsah **ebrary** je dostupný online cez zrozumiteľné webové rozhranie. Autorizácia prístupu je obvyčajne na úrovni IP adresy, jednotliví používatelia si však môžu vytvoriť osobný účet, ktorý im otvorí ďalšie možnosti práce s e-dokumentmi vrátane prístupu z mobilných zariadení. Bezplatná aplikácia pre vyhľadávanie je dostupná pre platformy *Apple iOS* a *Android*.

ebrary ponúka rôznorodé spôsoby vyhľadávania – od obvyčajného prezerania cez jednoduché vyhľadávanie až po pokročilé vyhľadávanie s možnosťou využívať všetky dostupné spôsoby precízneho formulovania rešeršnej požiadavky (indexy, tezaury, logické operátory vrátane proximitných a pod.). K dispozícii sú rôzne spôsoby radenia výsledkov a ďalšia prehľadná navigácia v dokumentoch (obsah, vyhľadané frázy a pod.). Vo vyhľadaných dokumentoch je možné text označovať a ďalej s ním pracovať a citovať ho. Fungujú aj možnosti prepojenia vyznačených častí textu na ďalšie vyhľadávanie v ostatných online zdrojoch, podporované sú aj technológie pre slabozrakých a pod.

Používatelia si môžu publikácie ukladať na vlastnú virtuálnu poličku, ktorú môžu členiť podľa potreby. V textoch môžu zvýrazňovať, prípadne komentovať vybrané časti a pod. Obsah osobných poličiek môžu zdieľať s ďalšími autorizovanými používateľmi. Osobný účet sa dá spárovať s Facebook účtom a využívať ďalšie dostupné funkcie.

Vyhľadané publikácie je možné stiahnuť si na offline čítanie v rôznych formátoch. K dispozícii je možnosť obmedzeného exportu častí publikácií do formátu PDF, ktorý je univerzálne použiteľný. Alternatívou je využitie technológie *Adobe Di-*

gital Editions a stiahnutie kompletného dokumentu na obmedzenú dobu s touto ochranou. Povolená je aj obmedzená tlač častí dokumentov a/alebo ich kopírovanie do schránky.

Nastavenie a administrácia ebrary

Administrátor na úrovni inštitúcie spravuje prístup k **ebrary** cez prepracované administrátorské rozhranie s množstvom potrebných a užitočných funkcií. Administrátor okrem iného môže:

- nastavovať prepojenia e-dokumentov na ďalšie zdroje vyhľadávania;
- nastaviť prepojenia na lokálny katalóg a „local holdings“;
- sledovať využívanie cez štandardné štatistiky vo formáte COUNTER;
- stiahnuť MARC záznamy relevantných publikácií na ich import do lokálneho katalógu;
- a mnoho ďalšieho vrátane špeciálnych funkcií systému **DASH!**.

Ďalšie možnosti ebrary

Platforma **ebrary** je otvorená a dáva možnosti na ďalšie vytváranie a dopĺňovanie obsahu pre potreby konkrétnej inštitúcie:

- Upload a spracovanie titulov v elektronickej podobe od ďalších vydavateľstiev, s ktorými má inštitúcia zmluvy (na základe samostatnej dohody je možné takto do **ebrary** dostať aj ďalšie zakúpené elektronické publikácie).
- Upload a spracovanie titulov v elektronickej podobe, na ktoré inštitúcia vlastní autorské práva, cez systém **DASH!**. Administrátor takto môže do inštitucionálnej kolekcie zaradiť ďalšie dokumenty (interné materiály, bulletin inštitúcie, študijné materiály a pod.). Systém **DASH!** je automaticky súčasťou predplatného štyroch najväčších kolekcii alebo ho možno získať za nevelký ročný poplatok.
- Platforma **ebrary** môže byť tiež poskytnutá ako samostatná služba na prevádzkovanie vlastného portálu, pričom má inštitúcia k dispozícii všetky nástroje na indexovanie, vyhľadávanie a ďalšiu prácu s úplnými textmi e-dokumentov vrátane ich DRM ochrany.

Na platforme **ebrary** je možné rôznymi spôsobmi vytvoriť ucelenú kolekciu alebo kolekcie e-dokumentov, ktoré sú chránené proti neautorizovanému kopírovaniu, je možné efektívne vyhľadávať ich plné texty a používatelia majú následne k dispozícii ďalšie nástroje na prispôbenie a prácu s nájdenými e-dokumentmi. Platforma **ebrary** podporuje aj rôzne znakové súbory a bez problémov zvláda spracovanie aj vyhľadávanie dokumentov v UNICODE, teda aj s diakritikou používanou v strednej a východnej Európe.

Toto všetko robí z **ebrary** ideálnu voľbu nielen pre akvizíciu a sprístupnenie rozmanitého obsahu e-kníh. **ebrary** je aj univerzálny nástroj na sprístupnenie ďalších e-kníh a e-dokumentov podľa prania a potrieb používateľov.

Ak sa s **ebrary** chcete zoznámiť naživo, vyžiadajte si prezentáciu a/alebo skúšobný prístup pre vašu inštitúciu.

Ladislav Svršek
ladislav.svrsek@aib.sk